

Odkryto jedno z największych cmentarzysk megalitycznych w Polsce

6 marca 2021

Siedem kilkudziesięciometrowych grobowców megalitycznych sprzed ok. 5,5 tys. lat odkryli archeolodzy w Dębianach (woj. świętokrzyskie). Zdaniem odkrywców jest to jedno z największych cmentarzysk tego typu w Polsce.

Nowo odkryte założenia naukowcy określają jako megksylony (z j. greckiego „mega” – wielki i „ksylon” – drewno). Usypywano je z ziemi w kształcie wydłużonego trapezu. W przeciwieństwie do znanych np. z Kujaw grobowców megalitycznych ich ściany obstawiano jednak nie głazami, ale słupami wykonanymi z drewna.

Odkryte przez badaczy grobowce w Dębianach w świętokrzyskiej gminie Działoszycie mają 40-50 m długości.

„Ich dłuższe ściany wzmocnione były drewnianymi palisadami, natomiast krótkie ściany wschodnie zawierały wejście do swego rodzaju kaplicy grobowej – przedsionka” – opowiada w rozmowie z PAP jeden z odkrywców, archeolog Marcin M. Przybyła. W tego typu grobowcach znajdowane są z reguły pojedyncze pochówki. Jak dodaje badacz, granice każdego z grobowców wyznaczała palisada – do dziś zachowały się tylko dołki posłupowe. Z kolei tuż za niektórymi z nich znajdowały się podłużne rowy. Jest to pozostałość po pozyskiwaniu ziemi na budowę nasypów grobowców.

Z badań archeologów wynika, że pod nasypami znajdowały się groby, z których część posiadało konstrukcję z głazów wapiennych.

„Niestety z pochówków tych jeszcze w okresie funkcjonowania

cmentarzyska usunięto większość szczątków zmarłych i wyposażenia. Było to zachowanie rytualne, z którym często stykamy się na cmentarzyskach z tego okresu” – opisuje Przybyła.

Jeśli pozostała część cmentarzyska jest równie gęsto zabudowana grobowcami, może ich być łącznie kilkanaście – szacują naukowcy. „Wydaje się zatem, że w Dębianach odkryto jedno z największych cmentarzysk megalitycznych w Polsce” – ocenia Przybyła.

Do odkrycia pradziejowego cmentarzyska w postaci megaksylonów doszło przypadkowo. Krakowski archeolog Jan Bulas dostrzegł na zdjęciach satelitarnych pola uprawnego zarys czworokątnego założenia otoczonego rowem. Następnie udał się w teren, gdzie wspólnie z Marcinem M. Przybyłą przeprowadzili badania magnetyczne (które nie wymagają wbijania łopaty w ziemię). W ten sposób udało się nie tylko poznać szczegółowe rozplanowanie tej konstrukcji, ale również natknąć na grobowce megalityczne, z których część powstała w miejscu późniejszego założenia obronnego. Kolejne monumentalne grobowce odkryto na północ i na południe od fortyfikacji i częściowo przebadano w czasie wykopalisk przeprowadzonych latem 2019 i 2020 r. dzięki środkom Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach. Przybyła zwraca też uwagę na dobrą współpracę i pomoc ze strony mieszkańców Dębian, zwłaszcza właścicieli pól, na których ulokowane jest stanowisko archeologiczne.

Odkrycie założenia obronnego, jak i sporej liczby grobowców sprzed 5,5 tys. lat jest dla archeologów sporym zaskoczeniem. Czworokątny szaniec – jak udało się ustalić podczas prac wykopaliskowych – pochodzi z okresu plemiennego (IX-X w.).

„Nie był on na stałe zamieszkany. Pełnił może rolę obozu wojskowego, albo też obiektu związanego z rytuałami religijnymi lub społecznymi. Warto zaznaczyć, że podobne założenie nie jest znane z terenu Polski” – podkreśla Przybyła.

Jak informują badacze, ze względu na rangę znaleziska w najbliższych latach planowana jest kontynuacja badań w tym miejscu.

Autorstwo: Szymon Zdziebłowski

Źródło: NaukawPolsce.PAP.pl